

El president del Consell de Formentera, Jaume Ferrer, la vicepresidenta i consellera de Cultura i Patrimoni, Susana Labrador, així com la consellera de Cultura, Participació i Esports del Govern Fanny Tur, i el president del Fòrum per a la Memòria Històrica d'Eivissa i Formentera, Luis Ruiz han assistit a l'acte simbòlic d'entrega de les restes òssies als familiars dels cinc assassinats pel bàndol franquista l'1 de març de 1937 a la tàpia de darrere del cementeri de Sant Ferran.

L'acte es va celebrar al mateix cementeri el passat dissabte 9 de març. Les autoritats varen entregar als familiars dels cinc assassinats, Jaume Ferrer Ferrer, Josep Ribas Marí, Joan Tur Mayans, Jaume Serra Juan i Vicent Cardona Colomar les restes trobades en els treballs de localització, excavació i posterior exhumació de la fossa situada a l'interior del cementiri de Sant Ferran, propietat del Bisbat d'Eivissa i Formentera.

Feines d'exhumació

Els treballs varen consistir en 6 sondejos interiors i 5 sondejos exteriors al cementeri de Sant Ferran, que data de 1903 i que compta amb una superfície de 125 metres quadrats. Els sondejos interiors es varen fer en els indrets on la tradició popular indicava que es trobarien els cossos enterrats, al costat de la porta d'entrada, davall d'unes tombes construïdes entre 1956 i 1984, davall d'una fossa i en una part del cementeri on aparentment no hi havia cap creu.

Els sondejos exteriors es varen fer amb màquina excavadora en un lloc on la tradició popular també apuntava que els cossos hi podien ser. Es va comprovar que la tàpia sud-est tenia uns afegits de ciment que tapaven forats al mur causats per trets, ja que es varen trobar 4 projectils, un enquistat a la paret, amb una màquina de detecció de metalls.

Revisant l'ossari, va prendre força el relat que explicaria que les restes d'aquestes cinc persones afusellades en algun moment posterior s'haurien transportat a l'ossari per tal de dedicar la part del cementiri que ocupaven a nous enterraments, com s'acostuma a fer amb les restes més antigues.

Els tècnics hi varen trobar un fragment d'húmer i dos de crani amb una erosió causada per arma de foc que suposadament corresponen a les víctimes del franquisme. Per tal de dur a terme les comprovacions de les víctimes s'ha procedit de dues maneres. La primera ha estat a partir del buidatge del registre civil; es varen comprovar els anys compresos entre 1991 i 1944, i dels 156 individus que hi apareixen cap té com a causa de mort registrada un impacte de projectil, per a la qual cosa aquestes tres peces d'os podrien correspondre a alguna de les cinc persones assassinades.

La segona comprovació varen ser de compatibilitat d'ADN entre aquestes restes i familiars vius de les cinc persones afusellades. Però l'ADN estava danyada i no s'ha pogut assegurar la consanguinitat. Així a l'acte de dissabte es va fer entrega de manera simbòlica de les tres restes que tenien impacte de bales, i aquestes es varen dipositar en un nínxol on ara els familiars podran anar a recordar als seus parents.

Altres accions
L'any passat, l'1 de març, coincidint amb el 81 aniversari de la mort dels formenterers es es va descobrir un monòlit instal·lat al cementeri i on hi ha gravat el nom dels cinc veïns de la nostra illa també com a símbol de la recuperació de la memòria històrica.

Recordem que les tasques de localització i posterior exhumació de la fossa per part de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports es varen dur a terme mitjançant una ajuda al Fòrum per la Memòria d'Eivissa i Formentera i amb la col·laboració del Consell Insular de Formentera.

La Llei 10/2016, de 13 de juny, per a la recuperació de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme (publicada al BOIB 76/2016, de 16 de juny) estableix mesures de protecció i dignificació dels espais on hi ha hagut els cossos de persones desaparegudes durant la Guerra Civil espanyola.

Consell de Formentera
Àrea de Comunicació
11 de març de 2019